

Rantanen Tapio, Landes Sonja, Virtanen-
Abernethy Inkeri

24.5.2026

Asia

EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokous 5.6.2026

Kokous/tapaaminen

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU ja Länsi-Balkanin maat kokoontuvat huippukokoukseen Tivatissa, Montenegrossa 5.6.2026. Huippukokouksen tavoitteena on vahvistaa EU:n sitoutuminen Länsi-Balkanin maiden EU-perspektiiviin ja rohkaista kaikkia ehdokas- ja potentiaalisia ehdokasmaita toimeenpanemaan EU-polun edellyttämiä uudistuksia. Huippukokous on tärkeä mahdollisuus vahvistaa alueen maiden sitoutuminen hyviin naapuruussuhteisiin.

Huippukokouksesta ei ole tarkoitus tehdä yhteisjulistusta. Seuraava yhteisjulistus on tarkoitus neuvotella joulukuun 2026 sääntömääräisen EU-Länsi-Balkan-huippukokouksen yhteydessä.

Saksan liittokansleri Merz sijaistaa pääministeri Orpoa tämän ollessa estynyt.

2. SUOMEN TAVOITE

EU:n vaikuttavuuteen liittyy myös laajentumispolitiikka, joka on tärkeä väline unionin vahvistamiseksi globaalien muutosten aikana. Ukrainassa, Moldovassa ja Länsi-Balkanilla EU pyrkii vauhdittamaan tarvittavia uudistuksia. Suomi edistää jäsenyyskriteereihin perustuvan ja uskottavan laajentumispolitiikan toimeenpanoa painottaen laajentumisen geopoliittista merkitystä sekä demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltiouudistusten tärkeyttä. (VNS 2/2026 vp)

Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan aiheuttama Euroopan ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen muutos korostaa entisestään EU:n ja Länsi-Balkanin maiden kumpuunpanuuden merkitystä. Suomi pitää huippukokousta hyödyllisenä tilaisuutena vahvistaa EU:n ja Länsi-Balkanin maiden keskinäisiä suhteita ja yhteistä tahtotilaa sekä linjata yhteistyön tiivistämisestä eri aloilla. (EUN 111/2024 vp; EUN 95/2023 vp)

Suomi on valmis tarkastelemaan avoimesti tiiviimpää yhteistyötä sellaisten hakijamaiden kanssa, jotka osoittavat erityistä sitoutumista yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjauksiin. (E 50/2023 vp) Suomi pitää tervetulleena, että Albania, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Bosnia-Hertsegovina ovat ylläpitäneet täyttä yhdenmukaisuutta EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa, ja Kosovo ylläpitää yhdenmukaisuutta yksipuolisesti. Suomi toivottaa tervetulleeksi komission aloitteen raportoida Kosovon yhdenmukaisuudesta EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa näkyvämmän osana EU:n ja Kosovon välistä vakautus- ja assosiaatiosopimusta. Suomi toivottaa tervetulleeksi komission arvion, että Ukraina ja Moldova ovat ylläpitäneet hyvin korkeaa yhdenmukaisuuttaan EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa. (E 98/2025 vp)

Suomi painottaa, että alueellinen yhteistyö ja hyvät naapuruussuhteet kuuluvat Länsi-Balkanin maiden EU-lähentymisen velvoitteisiin. Suomi pitää laajentumispolitiikan uskottavuuden kannalta tärkeänä, että kahdenvälisiä ongelmia ei tuoda osaksi laajentumisprosessia. (E 50/2023 vp)

3. NEUVOTTELUTILANNE

Kokouksessa ei ole tarkoitus hyväksyä yhteistä julkilausumaa.

4. TAUSTA

Lokakuun 2021 Brdon EU-Länsi-Balkan –huippukokouksen julkilausumassa sovittiin EU:n ja Länsi-Balkanin maiden säännöllisen poliittisen vuoropuhelun tiivistämisestä. Säännöllisten Länsi-Balkan huippukokousten pitäminen on myös osa EU:n vuosien 2024-2029 strategista agendaa, jossa alleviivataan EU:n laajentumisen olevan geostrateginen investointi rauhaan, vakauteen ja vaurauteen.

Montenegrossa järjestettävä EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokous pidetään vain puoli vuotta edellisen, Brysselin huippukokouksen jälkeen. Huippukokouksen järjestämisellä Montenegrossa on tärkeä signaaliarvo, huomioiden Montenegron edistyminen EU-jäsenyysneuvotteluissa. EU:n vahva tuki Montenegrolle vuonna 2026 korostuu mitä pidemmälle Montenegro pääsee neuvotteluissaan.

Serbia jätti osallistumatta loppuvuoden 2025 EU-Länsi-Balkan -huippukokoukseen Brysselissä. Tällä tietoa kaikki Länsi-Balkanin maat ovat osallistumassa Tivatin huippukokoukseen, mitä EU on pitänyt tärkeänä.

Kokous koostuu kahdesta osiosta. Täysistunnossa keskitytään siihen, miten voidaan vastata EU:n ja Länsi-Balkanin maiden yhteisiin haasteisiin sekä lisätä resilienssiä yhä vaikeammassa geopoliittisessa tilanteessa. Länsi-Balkanin maiden kykyä torjua hybridi- ja kyberuhkia on tärkeää edelleen vahvistaa. Huippukokous on myös mahdollisuus vaihtaa näkemyksiä ajankohtaisista ulko- ja turvallisuuspoliittisista aiheista, ja esille nousee ainakin Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja tilanne Lähi-idässä. EU:n puolelta aiotaan korostaa tarvetta Länsi-Balkanin maiden täydelle yhdenmukaisuudelle EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa.

Vaikka huippukokous ei suoranaisesti käsittele EU:n laajentumispolitiikkaa niin lounaalla teemana on laajentuminen. EU:lle on tärkeää jälleen uudelleen vahvistaa Länsi-Balkanin ehdokasmaiden jäsenyysperspektiivi. EU:n puolelta aiotaan korostaa, että painopiste on jatkossakin ansioihin perustuvassa meriittipohjaisessa laajentumisprosessissa. EU tulee osaltaan painottamaan, että Länsi-Balkanin maiden tulee jatkaa uudistusten edistämistä ja asteittaista integraatiota. Huippukokouksessa nostettaneen esille viimeisimmät konkreettiset edistysaskeleet asteittaisessa integraatiossa. EU:n tavoitteena on nostaa esille myös alueellisen yhteistyön ja hyvien naapuruussuhteiden tärkeys.